

ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

ΜΟΥΣΙΚΗ - ΘΕΑΤΡΟ - ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΚΑΛΙΤΕΧΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΟ - "Εκδόσεις ΜΟΥΣΙΚΗΣ & ΕΚΔΟΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ - ΑΘΗΝΑΙ, ΦΕΙΔΙΟΥ 3
Συντάκτορας από "Επιτροπή-Διεύθυνση Π. ΚΟΤΣΙΡΙΑΝΗΣ & Επί τη βάση Σ. ΠΕΤΡΑΣ

ΕΤΟΣ Α.

ΑΡΙΘ. 9

ΤΙΜΗ ΦΥΛΛΟΥ 2500

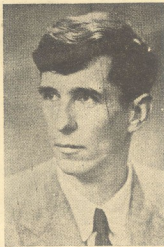
1 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1949

ΑΠΟΦΕΙΣ ΕΝΟΣ ΣΥΝΘΕΤΗ

Το Ο. MICHAEL TIPPETT

"Ένα χειμερινάτικο βράδυ καθισμένος στο σκοτεινό μου δωμάτιο, άκουγα από το Ραδιοφωνικό Σταθμό του Β.Β.Σ. μία πολύ ενδιαφέροντα μουσική διάλεξη ενός "Άγγλου μουσικού, που μεταξύ των άλλων έλεγε: «Αυτό που ενδιαφέρει αυτήν τη στιγμή είναι το ότι εγώ, σαν άτομική ύπαρξη, λέω ελκρινά «τί, τι σκέφτομαι, ο'όπως που είσαστε έπισης άτομικές ύπαρξεις, καθισμένοι σε δωμάτια, όπου εγώ δε θα μιλώ ποτέ.» Ήταν τέτοια ή σύμπτωση της ψυχικής μου διάθεσης με τα όσα του λόγια, ώστε μ' ένα γράμμα μου στο Σταθμό του Β.Β.Σ. ζήτησα να μάθω ποιό ήταν το όνομα αυτού του μουσικού, γιατί τα παρόμοια εμπόδιαν μ' άκουσα τ' όνομά του και τις συνθέσεις του. Σε μία έβδωμάδα έγραψα στην άπάντησή, που με πληροφορούσε, ότι μουσικός της βραδύας εκείνης ήταν ο Μικαήλ Τίπετ. Συγχρόνως έστειλα κι' ένα γράμμα στον άγνωστό μου φίλο της βραδύας εκείνης που τον παρακαλούσα να μου στείλει το κείμενο της έξαιρετικής του διάλεξης. Σε λίγο, μαζί μ' αυτό που ζήτησα, έγραψε και ένα γράμμα του συνθέτη, που μ' εύχαριστούσε και μου ζήτησε να του στείλω ένα γράμμα μου, για να με γνωρίσει. "Έτσι συμπουήσισμα να κάνουμε ανταλλαγής έργων μας στέλνοντάς του τη Εισαγωγή μου «Α-για Βαρβάρα» το μόνο από τα έργα μου τυπωμένο.» Αύτώς ο' ανταλλάγματα μου στείλε ένα δρατήριο: «Το παιδί του καιρού μας, ένα κουαρτέτο και το διπλό του κοντσέρτο για έγχωρο. Πρέπει ν' αναφέρω άκόμη ότι στα γράμματά του ο φίλος μου Τίπετ δείχνει μεγάλο φιλελληνισμό, κι άποδείξει μία όσπια που γράφει τώρα, εμπνευσμένος από την μυθολογία της πατρίδας μας. Το όνειρό του δε είναι, καθώς μου γράφει, να έπι-σκαφθεί την άγνημένη του "Έλλάδα. "Ο συνθέτης Τίπετ, που είναι μόλις 44 έτων, σπούδασε μουσική στο Βασιλικό Μουσικό Κόλλέγιο, κι είναι σήμερα ένας από τους πιο διακεκμημένους νέους συνθέτες της "Αγγλίας. "Από το 1942, έγινε μουσικός διευθυντής του Morley College θέση που τη δόξασε ο Γ. Χόλστ. "Ας έλιπίσουμε πώς κι' έβδω στην "Έλλάδα θα άκούσουμε έργα του, γιατί η άξια και η σήμη του έχουν καθιερωθεί διεθνώς. "Από το κείμενο της διάλεξης του βίνουμε μερικά άποσπάσματα, γιατί ο χώρος δέν μ'άς έπιτρέπει να το παραθέσουμε όλο.

ΜΑΡΙΟΣ ΒΑΡΒΟΓΑΝΗΣ

MICHAEL TIPPETT

Είναι γνωστή η παλιά ελληνική παράδοση για το γλάστι Πυγμαλίωνα, που έκανε ένα άγαλμα τόσο τέλει, ώστε να μπορέσει να ζωντανέψει κάτω από τα έαφνιασμένα μάτια του. "Όμως δέν είναι η άπλή όμοιότητα με τη ζωή, που, άντικαθερφεωμένη στη όμιλεμένη πέτρα, μάς κάνει να κρατάμε την άνάσα μας όμά' τη συγκίνησή, άλλά αυτό που συνηθίζουμε να όνομάζουμε όμορφιά, και που μπορούμε να την προσδιορίσουμε, να τη χαρομέις ή να την άρνθωδουμε. Αυτό όμως που είναι σίγουρο, είναι ότι η ζωή της διαρκεί πολύ περισσότερο από τη ζωή όποιουδήποτε από μ'άς. Μένει όσάλευτη για πολλούς αιώνας, όταν τα μεγαλόπρεπτα των καθεδρών μας ναών. Καί, κατά ένα μέρος, είναι αυτό το άγγωμα της αιωνιότητας πάνω της, που μ'άς κάνει τόσο έντύπωση. Βλέπουμε πιάτα με περιήρημα σχήματα, άφαιγμένα έβδω και χιλιάδες χρόνια, που μ'άς βίνουν την έντύπωση πώς μόλις βγήκαν από

το έργαστήρι του άγγειοπλάστη! Έτσι και πολλές μουσικές συνθέσεις ήχουν σήμερα σαν να όπρηχαν αιώνα.

"Ο μεγάλος γλύπτης Μιχαήλ - Άγγελος, μιλούσε σαν να ήσαν, για αυτόν, οι άραιες όρφμες των άγαλμάτων του κλεισμένες μέσα στην πέτρα, σφηνωμένες μέσα στον άγκο του παρθένου άκόμη μαρμάρου, πριν άκόμη τις σμιλέψει, και σαν να μ'ην έκανε αυτός τίποτ' άλλο από το να τις έξοκαπέξει, άφαιρώντας την πέτρα που τις κρατούσε κλεισμένες μέσ' στην άγκαλιά της. Μά έγώ θαρρώ, πώς αυτό είναι μία εικόνα που άπεικονίζει την ίδια τη φαντασία του, που βλέπει το έργο τελειωμένο, πριν άκόμη άρχισει να γίνεται. Σε' ένα του γράμμα ο Μότσαρτ, έξέφραξε μία παρόμοια σκέψη του σχετικά με τη σύνθεση. "Έλεγε πώς οι καλύτερές του μουσικές δημιουργίες, το φανερώσαν μονομιάς, σαν να περιορίζονταν ο χρόνος που χρειαζόταν για να πάρουν ζωή, σε μία μόνο στιγμή, όπως μέσ' ο' ένα καλιδοσκοπείο. "Υστερ' άπ' αυτό, δέν το μενε πιά παρα να έμπνευφει γραφτά την έμπνευσή του. Το μεγαλύτερο του χάρισμα, κατά τη γνώμη του, ήταν αυτή η τεράστια μνήμη του, που το ό έβινε την Ικανότητα να θυμάται τη μουσική που δημιουργούσε με τη φαντασία του, έπί μέρος και μέρες.

Στο σύνολό της (και μιλώ τώρα έξέ ίλιπς πείρας, μία κι έχω τη συνήθεια της δημιουργικής έργασίας) αυτή η ένέργεια της φαντασίας μας, έξέφουει από τον έλεγχο μας, και μ'ας όρίζει τότε, χωρίς έμελε να την όρίσουμε. "Η ένέργεια αυτή είναι άσύγιστη. Μπορεί κάποτε να ήναίχεται για λίγον καιρό, μπορεί οι φρονιτές της καθημερινής ζωής, να την κρατήσουν μακριά από το πνευμα μας, δεχί όμως για πολύ. Πραγματικά, άν η καθημερινή ζωή μας γίνεται όλο και πιο άπαιτητική, ή φανταστική ζωή, που βρίσκεται μέσα μας, μπορεί ν' άρχισι τότε ν' άκολουθεί την πρόοδο μ'ας άφρώστα, αντίτάσσοντας μ'ας, όλο και πιο δυνατή, αντίδραση στις έξωτερικές βιωτικές πιέσεις. Αυτό μπορεί ν' άρχισι με μία έκδήλωση πλήρωσας, ναθρότητας ή μελαγχολίας, και μπορεί πολύ καλά να καταλήξει σε πραγματική άφρώστα. "Επίσης - κι αυτό το έξουμε από πάντα - ή φανταστική ζωή μπορεί να παίξει και «άφρασε» στον καλλιτέχνη, προσπαθώντας να έπιληθεί ο' αυτόν, σε μία συνηθισμένη και φυσιολογική κατάσταση.

"Πως αυτή η εισβολή της φανταστικής ζωής στην καθημερινή μας ζωή να μ'ην είναι τόσο άλλοκτη, όπως φαίνεται. "Επειτα κι ή ποίηση άποτελείται άπ'

ΑΠΟΦΕΙΣ ΕΝΟΣ ΣΥΝΘΕΤΗ

τις ίδιες λέξεις που μεταχειριζόμαστε στη συνηθισμένη μας γλώσσα· μά ο μετασχηματισμός που τους δίνει ό ποιητής μέσα στη φαντασία του, χαρίζει σ' αυτές τόν ποιητικό τόνο.

... Ο δημιουργός καλλιτέχνης νιώθει τόν εαυτό του δλο και πιό εσπλο μέσα σ' αυτήν τήν εποχή τής μηχανοποίησης, ή μέσα στό μηχανοποιημένο μας στρατό, που δέν έχει άλλη σκίψη παρά πώς νά τόν «συντρίψει» ή νά τόν λυτερώσει. Σημειώστε καλά, πώς δέν είμαστε οι μόνοι που επωφελοούμεθα άπ' αυτό τό άμφιβολο πλεονέκτημα, νά μάς θεωρούν σάν άνίκανους νά υπερετήσουμε σ' ένα μηχανοποιημένο στρατό. Μοιραζόμαστε αυτή τήν τιμή μέ τους τρελλούς και τους νευροπαθείς, που κυριαρχούνται άπό τόν κόσμο τής φαντασίας. Αυτό, πιστεύω, έξηγει τήν άποτροφή μά και τή γοητεία, που νιώθουν σήμερα χιλιάδες, εκατομμύρια Ίσως άνθρώπων, άπέναντι στην ψυχανάλυση και τις άπόκρυφες επιστήμες. Κι αυτό είναι μία πρώτη άπόπειρα τής φύσης γιά νά επαναφέρει τήν Ισορροπία. Κι όσο περσότερο ζητάμε τή λύτρωση σέ καινούργιες τεχνικές, τόσο περσότερο θά δυναμώνει αυτή ή γοητεία, και τόσο ό κίνδυνος θά γίνεται σοβαρότερος. Αυτό λοιπόν που έχουμε ανάγκη, είναι νά κάμουμε τό πείραμα μιάς ενεργητικής άπελευθέρωσης κάτι που θά έκανε ξανά τόν έξωτερικό μέ τόν έσωτερικό μας κόσμο.

Πιστεύω πώς στην εποχή μας παθαινόμαστε περσότερο γιά τό τελευταίο μοντέλο ενός ραδιοφώνου, ένεκα τής εύχρειας που μάς χαρίζει νά περνάμε τήν ώρα μας γυρίζοντας τά κουμπιά του κι άκούοντας δ,τι δήποτε κι άπ' όπουδήποτε, παρά γιά τις τεράστιες δυνατότητες που μάς προσφέρει, γιά νά πλουτίζουμε τήν καθημερινή ζωή μας.

Κι όμως, έγώ που άφιερώνω τις πιό ζάστερες στιγμές του καιρού μου, στόν κόσμο τής φαντασίας, σές μιλώ τούτ' ή στιγμή αυτής τής άλλης ζωής, διά μέσου ενός άπ' αυτά τά μηχανήματα. Κι αυτή ή δεύτερη ζωή έχει μία άποψη. Βλέπει ένα μέρος τής αλήθειας· μιάς αλήθειας όμως που, καθώς πιστεύω, δέν έχει σημασία παρά γιά τ' άτομα κι όχι γιά τις μάζες. Κι αλήθεια κάθε πλουτισμός, κάθε άνακάνιση τής πνευματικής μας ζωής, θά μάς έρθουν όρχικά άπό τά άτομα. Σέ τρόπο ώστε αυτό που ενδιαφέρει αυτήν τήν στιγμή είναι, τό ότι έγώ, σάν άτομική ύπαρξη, λέω ειλικρινά τ' δ,τι σκέφτομαι, σέ σές, που είσαστε επίσης άτομικές ύπαρξεις, καθισμένες σέ δωμάτια, όπου έγώ δέν θά μπώ ποτέ.

Η αλήθεια είναι κάτι τό άπόλυτο. "Αν άρχίσουμε νά λέμε ψέμματα γιά κάποια αίτία, όσο καλοπροαίρετη κι άν είναι, κάνουμε κακό στόν εαυτό μας, είτε έν γνώσει μας είτε όχι. Η όμορφιά είναι επίσης κάτι άπόλυτο. "Όταν επιτρέπουμε στη στάθμη τής κοινωνικής μας ζωής νά πάει πάρα πολύ βαθύτερα άπ' τήν επιφάνεια τής όμορφιάς και τής χάρις, ύποφέρουμε τόσο έντονα, όσο θά ύποφέραμε άν παίρναμε τό γάλα που προορίζεται γιά τροφή τών παιδιών, και κάναμε μ' αυτό καιμάκι, γιά νά τό προσφέρουμε σ' άνθρώπους καλοζωϊόμενους.

Μιά άπό τις προσπάθειες του ποιητή, του ζωγράφου ή του μουσικού, είναι άκριβός νά ξαναζωντανάψει μέσα μας τό αίσθημα τής άξιοπρέπειας και τής όμορφιάς. "Αν στη μουσική που γράφω, πετυχαίνω νά δημιουργήσω έναν κόσμο, άπό ήχητικότ' ήτες, που μέσα σ' αυτό, ναι, μερικά, τουλάχιστο, άπ' τους δμοϊός μου, μπορούν νά βρούν μία άναύωση έσωτερικής ζωής, τότε δέ χάνω τόν καιρό μου. Είναι μία μεγάλη εθόνη νά

προσπαθούμε νά μεταμορφώσουμε τή συνηθισμένη ζωή μ' ένα έπιχρησμα αινιόδητας, γέννημα τής έπιθυμίας μας, όπως γινόταν πάντα στό παρελθόν κι όπως θά γίνεται πάντα στό μέλλον.

MICHAEL TIPPETT

«ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ»